

Nacka tingsrätt, Mark- och miljödomstolen

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm
stockholm@lansstyrelsen.se

Älta 2019-01-02

**Överklagan av Länsstyrelsens tillståndsbeslut för Skarpnäcks värmeverk,
beslut: 551-29026-2017**

Föreningen Rädda Ältasjön har tagit del av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut att ge Stockholm Exergi AB tillstånd till uppförande och drift av en förbränningsanläggning på fastigheten Solvärmen 1 i Skarpnäck, beslut: 551-29026-2017.

Föreningen yrkar på att Mark- och miljödomstolen upphäver beslutet om miljötillstånd för uppförande och drift av en förbränningsanläggning. Grunderna för vårt yrkande preciseras i denna överklagan under rubriken *Grunder för upphävande av tillstånd*.

Föreningen Rädda Ältasjön är positiv till att Stockholm Exergi ställer om mot fossiloberoende energislag, givet att uteslutande inhemsk och FSC märkt träpellets används som bränsle utöver biooljan. Dock anser vi att lokaliseringen är olämplig och strider mot översiktsplanen. Föreningen har sedan 2010 verkat för att införliva det aktuella området "Solvärmen 1" i Flatens naturreservat, vilket också var det ursprungliga förslaget vid reservatsbildningen 2007.

För det fall att Mark- och miljödomstolen skulle göra en annan bedömning än oss i frågan om upphävande av Länsstyrelsens beslut, så vill Föreningen Rädda Ältasjön att tillståndsbeslut förenas med ett antal nya villkor i miljötillståndet, vilka preciseras nedan under rubriken *Villkorsyrkande*.

Föreningen Rädda Ältasjön är en ideell miljöorganisation med cirka 150 medlemmar som grundades 1975 med syfte att bevaka och skydda miljön i Ältasjön (belägen i Nacka Kommun och Stockholms Stad) samt sjöns stränder och till- och avrinningsområden. Även Ältaåns och Söderbysjön-Dammtorpssjöns Natura 2000-område nedströms ingår i vårt verksamhetsområde. Vi beaktar både de ekologiska och de rekreativa värdena. Vi bedriver informationsspridning till allmänheten och fungerar som remissorgan för planer i områdena. Utöver detta bedriver vi viss praktisk miljövård, bl a vegetationsklippning i Ältasjön.

GRUNDER FÖR UPPHÄVANDE AV TILLSTÅND

Lokalisering

Lokaliseringen för Skarpnäcks värmeverk på området "Solvärmen 1" har många nackdelar:

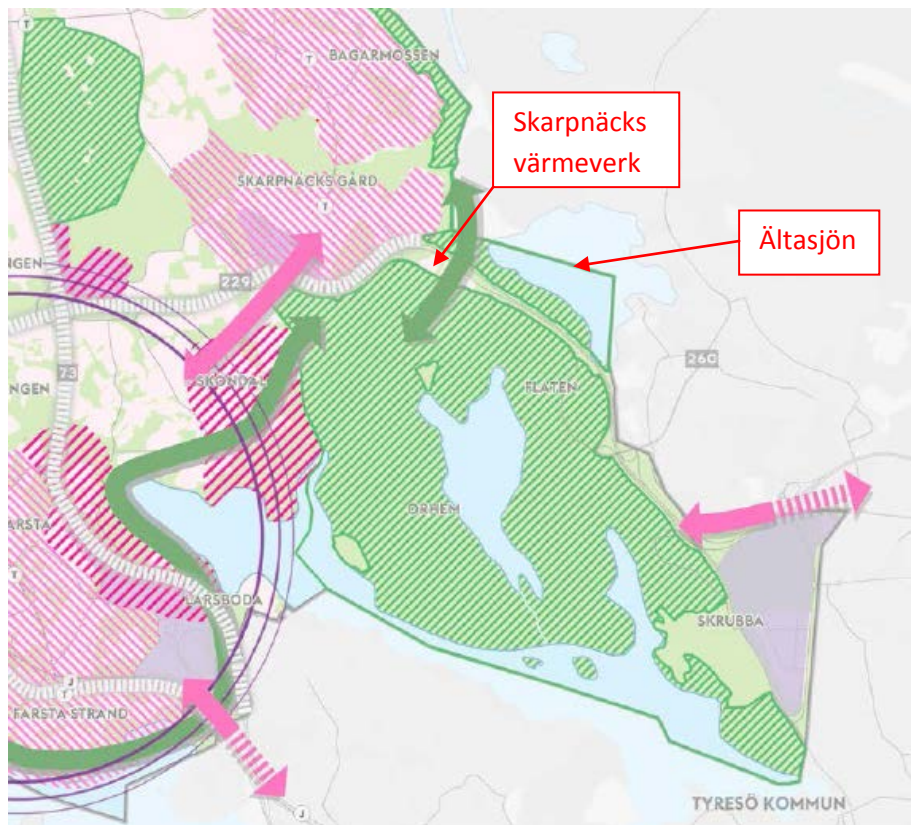
- Området "Solvärmen 1" är omringad av Flatens Naturreservat (instiftat 2007) med höga naturvärden
- Området "Solvärmen 1" ligger på en getingmidja på en grön kil och är utpekad som ett viktigt artspridningsområde, bl a för groddjur och eklevande arter
- Området "Solvärmen 1" har som dagvattenrecipient en Vattenförekomst (klassat 2016 enligt EUs Vattendirektiv), samt ett Natura 2000-området 900 meter nedströms.

Noterbart är att Naturreservatet och Vattenförekomsten har tillkommit efter att Skarpnäcks Värmeverk fick sitt nuvarande verksamhetstillstånd 1992. Det är därmed sannolikt att området "Solvärmen 1" inte skulle fått exploateras, givet platsens förutsättningar idag.

Föreningen anser även att lokaliseringen strider mot gällande översiktplan.

Under beskrivning av lokalisering i tillståndsbeslutet, s 10, hänvisas till en utdaterad översiktplan; Stockholms Stads gamla översiktsplan från 2010. Den överrids av den nya översiktplanen för Stockholms Stad som vann laga kraft i mars 2018 efter flera års remissarbete.

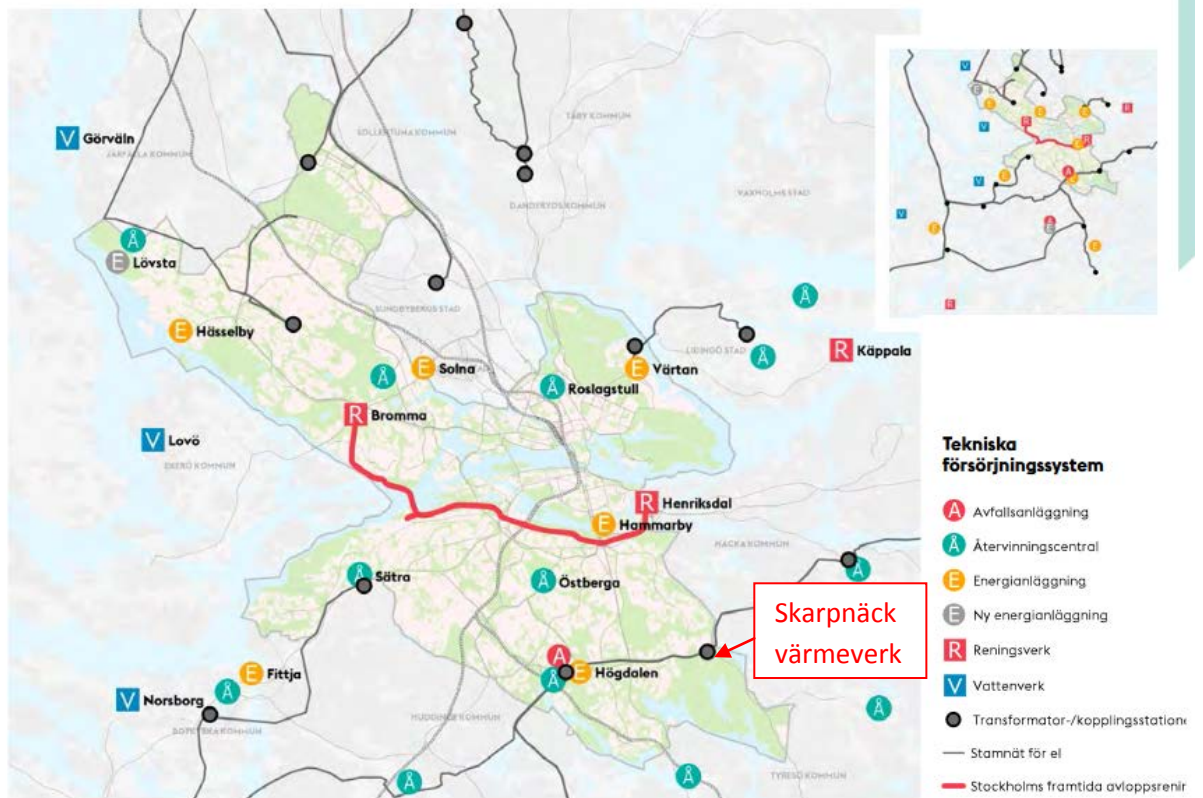
Området i den gällande översiktplanen är varken klassat som utvecklingsområde eller *"verksamhetsområde med möjlighet till industri och störande verksamheter, terminal och viss kommunalteknisk och teknisk försörjning"*. Området är inte heller utpekad som *"större anläggning för tekniska försörjningssystem"*. Området ligger trångt inkilat omgivet av ett *"natur och kulturresevat, nationalstadspark eller världsarv"* samt överkorsas av en grön pil som pekar ut *"område där förstärkningar föreslås i den regionalt betydelsefulla ekologiska infrastrukturen. Samtidigt kan rekreativa kvaliteter utvecklas för att berika närmiljön"*.

Figur 1 Utsnitt ur Stockholms Stads översiktplan, plankarta

Stockholms Stads översiktplan skriver även om det aktuella området: "*Genom att minska Tyresövägens sociala och ekologiska barriäreffekt kan Sköndal och Flatens naturreservat bättre kopplas samman med Skarpnäck och Nackareservatet.*" Vi menar på att ombyggnation och idrifttagning av ett gammalt, i princip nedlagt värmeverk, motverkar förstärkning av de svaga ekologiska sambandet och motverkar intentionen i översiktsplanen.

På sid 107 i översiktsplanen finns en karta över tekniska försörjningssystem, inklusive energianläggningar, i Stockholms Stad. På platsen för Skarpnäcks värmeverk finns varken befintlig eller ny energianläggning utpekad.

Figur 2 Stockholm Stads översiktplan: Karta över tekniska försörjningssystem

Faktum är att ingenstans i Stockholms översiktplan (på 182 sidor, som föregåtts av flera års remisstid och totalt tusentals sidor handlingar) framgår det att Skarpnäcks värmeverk kraftigt ska utökas i anläggningsstorlek och drifttid. Ifall Stockholms Exergi hade velat ändra översiktplanen hade de haft möjlighet att inkomma med denna synpunkt under den tvååriga remisstiden.

Vi noterar även att Stockholms översiktsplan till 100% överensstämmer med *Regional Utvecklingsplan för Stockholms Län 2050*. Inte heller RUF5 2050, som vann laga kraft i oktober 2018, pekar ut området som plats för en energianläggning.

Vi finner det ansvarslost av Stockholms Exergi att planera för och ansöka om tillstånd för ombyggnation och utökning av en anläggning utan att samtidigt samråda om denna ändring i Stockholms översiktplan eller i RUF5 2050, som bägge tagits fram i samråd med kommuner, myndigheter, föreningar och medborgare under samma tidsperiod som miljötillståndsansökan lämnades in. Av den anledningen borde Länsstyrelsen avslagit miljötillståndet.

Det synes märkligt att Länsstyrelsens Tillväxt och regionplaneförvaltning tar fram en regional plan samtidigt som Länsstyrelsens Miljöprövningsdelegation godkänner avvikelser mot densamma.

Föreningen Rädda Ältasjön anser att planerna för utbyggnad av Värmeverket även kan vara i strid med gällande detaljplan, och därmed kräva en detaljplaneändring för Solvärmen 1, Dp 2008-20187. Enligt tillståndsbeslutet (s 38-39) har Stockholms Stad i sitt granskningsyttrande bedömt att miljötillståndet *kan* strida mot gällande detaljplan, bl a p g a detaljplanebestämmelser som stipulerar att delar av det aktuella området ej får bebyggas. Att Stockholm Exergi söker miljötillstånd hos Länsstyrelsen utan godkänd detaljplan samt bygglov styrker att lokaliseringen inte fullt ut är prövad och godkänd av berörda myndigheter.

Nollalternativet

I ansökningshandlingarna refererar Stockholms Exergi till drifttid mm enligt det gällande miljötillståndet från 1992. Dessa siffror är helt irrelevanta eftersom anläggningen knappt varit i bruk de senaste 10-15 åren. Enligt muntlig uppgift från Fortum AB under ett enskilt församrådsmöte med Föreningen Rädda Ältasjön 2016 så används anläggningen enbart som reservanläggning några dygn per år, då vädret är extremt kallt. Förmodligen har aldrig anläggningen haft en drifttid eller en produktion i enlighet med vad det gamla miljötillståndet maximalt medger. Det är även sannolikt att dessa driftsvillkor inte skulle ha medgivits med dagens förutsättningar för området, p g a instiftandet av naturreservatet 2007 och klassningen av vattenrecipienten som Vattenförekomst 2016.

Stockholm Exergi har angivit nollalternativet baserat på en teoretisk drifttid, den maximala drifttiden från det gamla miljötillståndet. Länsstyrelsen delar Stockholms Exergis bedömning.

Vi ställer oss frågande till denna bedömning. Eftersom vi inte tidigare stött på detta, vill vi att Mark- och miljödomstolen gör en bedömning om det är den faktiska anläggningen och dess användning som skall utgöra "nollalternativet". Eller om det är korrekt att ange ett "teoretiskt" nollalternativ utifrån ett gammalt miljötillstånd, som inte speglar verkligheten? Vi ser denna fråga som potentiellt prejudicerande.

Rökgaser

Rening av rökgaser sker inte enligt bästa tillgängliga teknik. Ansökningshandlingarna beskriver icke-katalytisk rening (SNCR) eller katalytisk rening (SCR). Trots att dessa metoder finns så har man i ansökan valt att inte använda dessa p g a kostnadsskäl. Istället ligger gränsvärdena för stoft, svaveldioxid och kväveoxid högt i intervallet för lagliga värden. Detta motiveras med korta driftstider. Ändå medger tillståndet dygnet-runt drift.

En farhåga är att röken och dess innehåll kan potentiellt framkalla stor skada för naturen och olägenheter för kringboende. Vi ser det som skäl för att avslå miljötillståndet eller förse tillståndet med strängare villkor (se kapitlet *alternativt yrkande*).

Notera att såväl Mark- och miljödomstolen som Mark- och miljööverdomstolen i tidigare mål avslagit ett tidigare miljötillstånd av skälet att risk för omfattande luktstörningar inte kan medges på Solvärmen 1 (M 5638-11 respektive M 10187-12).

VILLKORSYRKANDE

I det fall att Mark- och miljödomstolen skulle göra en annan bedömning än Föreningen Rädda Ältasjön och inte upphäva miljötillståndet, så vill föreningen att ett antal tillkommande villkor adderas till miljötillståndet. Förslag till nya villkor har inkommit i yttranden under samråds och granskningsprocessen från ett flertal remissinstanser på goda grunder, men utelämnats av såväl sökande som Länsstyrelsen.

Vi vill att Mark- och miljödomstolen beslutar om att följande villkor adderas till miljötillståndet:

1. *"Utsläppet av stoft får sammantaget uppgå till högst 5 mg/m³ norm torr gas vid 6 % O₂ räknat som årsmedelvärde."*
2. *"Utsläppet av svaveldioxid får sammantaget uppgå till högst 70 mg/m³ norm torr gas vid 6 % O₂ räknat som årsmedelvärde."*
3. *"Utsläppet av kväveoxid får sammantaget uppgå till högst 150 mg/m³ norm torr gas vid 6 % O₂ räknat som årsmedelvärde."*

Grunder: I vårt granskningsyttrande yrkade vi på att man skulle införa begränsningsvillkor för halter av stoft, svavelföreningar och kväveföreningar. Inga villkor för dessa storheter utfärdades i tillståndsbeslutet. Istället adderade man dessa begränsningar under en egen rubrik "åtaganden". För att åtagandena ska bli tydligt juridiskt bindande och praktiskt möjliga att kontrollera och dokumentera i årliga miljörapporter samt vid miljötillsyn, yrkar vi på ovanstående åtaganden adderas till miljövillkoren i miljötillståndet. Vi noterar att Hässelbyverket, en energianläggning som drivs av Stockholm Exergi, har motsvarande villkor i sitt miljötillstånd.

Vi vill även att Mark och miljödomstolen utreder om de tre värdena 5 mg/m³, 70 mg/m³ samt 150 mg/m³ kan inskräpas ytterligare med hänsyn till områdets känslighet m a p såväl naturvärden som kringboende.

4. *"Utgående dagvatten som släpps till Ältasjön ska vara renare än dagvattnet som släpps till sjön från dagens anläggning. Detta ska bekräftas med provtagning enligt reviderat kontrollprogram. Halterna som redovisas för renat vatten i miljökonsekvensbeskrivningen underbilaga B5, tabell 3, ska användas som riktvärden."*

Grunder: Mellan samråds och granskningskedet tillkom en dagvattenutredning efter synpunkter i samrådsyttrandet från bl a Föreningen Rädda Ältasjön. Flera remissinstanser, såväl Nacka Miljö och Stadsbyggnadsnämnd, Ältasjöns Fiskevårdsområdesförening samt Föreningen Rädda Ältasjön krävde i sina granskningsyttrandet att miljötillståndet förses med villkor för maximala utsläpp av näringsämnen. Detta eftersom recipienten Ältasjön är klassad som Vattenförekomst och enligt gällande EU-lagstiftning inte får tillföras ökade halter av kväve och fosfor.

Nacka Kommun samt Nacka Vatten och Avfall tar fram åtgärdsprogram för Ältasjön med omfattande och dyrbara åtgärder för att rena dagvatten, i syfte att uppfylla lagstiftningen. Under inga omständigheter får förorenat dagvatten tillkomma vid nyexploatering. Detta är exploitörens ansvar att säkra.

Nacka Miljö och Stadsbyggnadsnämnd skrev i sitt granskningsyttrande: *"Utgående dagvatten som släpps till Ältasjön ska vara renare än dagvattnet som släpps till sjön från dagens anläggning. Detta ska bekräftas med provtagning enligt reviderat kontrollprogram. Halterna som redovisas för renat vatten i miljökonsekvensbeskrivningen underbilaga B5, tabell 3, ska användas som riktvärden."*

Stockholms Exergi ignorerar helt dessa synpunkter och skriver i sitt svar i beslutshandlingen på s 41. *"Dessutom är ett villkor med begränsningsvärden förenat med vissa svårigheter. Ett haltvillkor vore olämpligt, eftersom föroreningshalterna i hög grad är beroende av flödet av dagvatten, vilket i sin tur beror på nederbörden som Stockholm Exergi saknar rådighet över."*

Denna motivering visar även på okunnighet om såväl lagstiftning och kommunernas dagvattenplaner gällande exploitörens ansvar. Det strider mot Kunskapskravet 2 § i de allmänna hänsynsreglerna.

5. "Antalet transporter får sammantaget uppgå till 183 per år"
6. " Transporter av bränsle och aska ska ske under dagtid, måndag-fredag (kl. 06-18) "

Grunder: Vi påtalade i vårt granskningsyttrande att man bör införa villkor för maximalt fordonsrörelse per dygn. Istället för att addera villkoret lades istället en mening till under rubriken åtaganden på s. 7 "Transporter av bränsle och aska kommer att ske under dagtid.". På s. 23 anges att "Antalet transporter bedöms uppgå till cirka 180 bränsletransporter och cirka tre asktransporter per år.". För att åtagandena ska bli tydligt juridisk bindande och praktiskt möjligt att kontrollera och dokumentera i årliga miljörapporter samt vid miljötillsyn, yrkar vi på ovanstående åtaganden adderas till miljövillkoren i miljötillståndet.

7. "All träpellets ska utgöras av svenskt och FSC-märkt trä"

Grunder: Stockholm Exergis nyinvidga anläggning i Värtahamnen eldas med träflis från Amazonas. Detta leder troligen till minskade arealer för regnskogar och till stora fartygsutsläpp från transporten över halva jordklotet. Källa: Aftonbladet, 2018-12-11

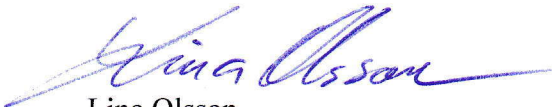
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/vmBmqp/flis-fran-amazonas-varmer-upp-bostader-i-stockholm>

Sannolikt innebär detta stora negativa effekter för såväl klimat som miljö, jämfört med eldning av fossila bränslen. I tillståndet finns inga begränsningar på bränslets ursprung och klimatavtryck, varken för pellets eller för biobränsle. För att undvika att klimatskadlig bränsle utnyttjas bör ovanstående villkor adderas. Förmodligen krävs även ett motsvarande villkor för bioolja.

8. " Miljötillståndet får tas i bruk först när detaljplan och bygglov vunnit laga kraft "

Grunder: På s. 38-39 i beslutet beskrivs att "Vidare har de (Stockholm Stad) framhållit att lämpligheten av den planerade byggnationen kommer att bedömas i samband med bygglovsprövningen." Eftersom Stockholms Stad menar att miljötillståndet kan strida mot gällande detaljplan och miljötillståndet kräver utbyggnad så är det avhängigt av detaljplan och/eller bygglov och bör därför föras med restriktioner så länge dessa tillstånd ej erhållits.

Med Vänliga Hälsningar

Lina Olsson
Ordförande Föreningen Rädda Ältasjön

Älta Strandväg 59
138 33 Älta
0706-982414
info@altasjon.se
www.altasjon.nu

Föreningen Rädda Ältasjön är en ideell och opolitisk miljöorganisation grundad 1975, som arbetar med informationsspridning till allmänheten samt fungerar som påtryckare och remissorgan när det gäller miljöfrågor i och kring Ältasjön. Föreningen bedriver även verksamhet såsom vegetationsklippning.